

YAMK-TUTKINNON SUORITTANEIDEN URAT TYÖMARKKINOILLA

Amkista uralle – uraseurantatiedot käyttöön -hankkeen YAMK-työpaja 22.5.2019
Laurean Tikkurilan kampus

Kristiina Ojala

Kasvatustieteiden tiedekunta, Turun yliopisto

Työsuojelurahasto
Arbetskyddsfonden
The Finnish Work Environment Fund

Tutkimuksen tausta

- Uratutkimuksessa korkeakoulusta valmistuneiden työllistettävyys ja urat on nouseva tutkimuskohde
- Suurin osa tutkimuksista keskittyy kuitenkin nuoriin vastavalmistuneisiin ja heidän alkuvaiheen urakehitykseen – aikuisena valmistuvien uria ei juurikaan ole tutkittu. Lisäksi uralla kohdattuja esteitä on tutkittu huomattavasti vähemmän.
- Korkeakoulututkinnon suorittaminen aikuisiässä antaa monelle mahdollisuuden edetä työuralla, saada uudenlaisia työtehtäviä tai vaihtaa työtä kokonaan.
- Mahdollisuus saada uusia haasteita, saavuttaa korkeampi asema työelämässä ja ansaita parempaa palkkaa valmistumisen jälkeen ei kuitenkaan koske kaikkia.

Tutkimusongelma

- Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden urapolut, uralla etenemisen esteet ja urakokemukset
  - YAMK-tutkinnon suorittaneiden määrä kasvaa jatkuvasti
  - Tästä huolimatta on hyvin vähän tietoa valmistuneiden urasta tutkinnon suorittamisen jälkeen

Tutkimusongelma

- 1) Tutkimustehtävänä on dokumentoida valmistumisen jälkeisiä urapolkuja; tyypitellä valmistuneiden urapolkuja sekä tarkastella eri uratyyppeiden yleisyyttä valmistuneiden keskuudessa
- 2) Tutkimustehtävänä on tarkastella tekijöitä, jotka vaikeuttavat tutkinnon suorittaneiden uralla etenemistä
- 3) Tutkimustehtävä on tarkastella tutkinnon suorittaneiden urakokemuksia ja tyytyväisyyttä uralla etenemiseen

Lopuksi; Lyhyesti parhaillaan käynnissä olevasta tutkimushankkeesta

”Korkeakoulusta valmistuneiden työllistettävyys ja sosiaalinen positioituminen työmarkkinoille (HighEmploy)”

Moninaiset uramallit

- Uran käsitteellä on perinteisesti kuvattu yksilön siirtymistä työtehtävästä toiseen ja statukseltaan korkeampaan asemaan organisaation hierarkiassa.
- Lineaarinen ja yksioikoinen ura on korvautunut uusilla, joustavammilla ja mukautuvimmilla uramalleilla.
- Uusissa uramalleissa ei enää korostu niinkään hierarkkinen eteneminen vaan ura voidaan käsittää siirtymisenä eri suuntiin, ylös ja alas, organisaatioiden sisällä ja/tai niiden välillä.
- Urakehitystä on myös asiantuntijuuden kehittyminen, henkilökohtainen muutos ja uusiutuminen, verkostoituminen ja erilaiset valinnan mahdollisuudet.
- Työ ja opiskelu vuorottelevat työuran eri vaiheissa.

Syitä urakäsitteen muuttumiseen

- Lisääntynyt työelämän epävarmuus ja ennustamattomuus
- Projektityö sekä työuran katkoksisuus
- Ei-tyypilliset työt, työsuhteet ja työajat
- Uudet uramallit heijastavat muutosta työnantajan ja työntekijöiden suhteissa. Työantajasta riippuvaisesta urakehityksestä on siirrytty yksilöiden itsenäiseen oman uran johtamiseen.

Urakehityksen esteet

- Työuran esteitä ovat kaikki ne tekijät, jotka estävät yksilöitä käyttämästä resurssejaan menestyksekkäästi ja saavuttamasta uralleen asettamia tavoitteita
- Työuralla kohdatut esteet ovat usein moninaisia ja erilaisista syistä johtuvia
- Työmarkkinoiden suhdanteet, työvoiman kysynnän ja tarjonnan suhteen vaikuttavat olennaisesti työuralla etenemisen mahdollisuuksiin
- Työn lisääntynyt prekarisaatio, myös korkeakoulutettujen työttömyys kasvanut
- Työmarkkinoilla huomattavasti enemmän tarjolla ns. suorittavan työn paikkoja kuin asiantuntijatehtäviä; työvoiman tarjonnan ja kysynnän alueelliset erot
- Naisten urakehityksen esteenä lasikattoilmiö, ikään kohdistuva syrjintä

Urakokemukset ja uratyytyväisyys

- Urakehitys voi olla erinomaista tai epätydyttävää riippuen yksilön omista kokemuksista, uraodotuksista ja siitä, miten omaa uraansa ja siinä menestymistä määrittää.
- Uralla menestymistä voidaan tarkastella henkilökohtaisena tyytyväisyytenä omaan urakehitykseen, odotusten täyttymisenä, omien tavoitteiden saavuttamisena tai uralla etenemisenä.
- Uratyytyväisyyttä ilmentää se, missä määrin tuntee saavuttaneensa uratavoitteensa, kuinka hyvin kokee työnsä vastaavan kykyjään, miten motivoivana ja ihannetyötään vastaavana pitää työtään.
- Uratyytyväisyyteen on sidoksissa lisäksi se, miten tyytyväinen on senhetkiseen työtilanteeseensa, toivooko ylennystä ja millaisiksi kokee omat uralla etenemismahdollisuutensa.

Tutkimusaineisto ja analyysi

- *Aineisto* vuonna 2012 kerätty sähköinen Webropol-kysely (N=1025/1092, vastausprosentti 36)
- *Kohderyhmä* vuosina 2006-2011/2012 YAMK-tutkinnon suorittaneet 17 eri ammattikorkeakoulusta, tekniikan, liiketalouden ja sosiaali- ja terveyden ala
- *Valmistumisen jälkeistä urakehitystä* koskeva osio, joka koostui tutkinnon suorittaneen pääasiallisesta toiminnasta, ammatista, toiminnan aloitus- ja päättymisajankohdasta, työnantajasta, toimenkuvasta/asemasta sekä arviosta, vastasiko työ koulutusta tasoltaan ja alaltaan
- *Analyysi*: Uratyypittely eli urakehitystä koskevan aineiston sisällön luokittelu ja kvantifiointi
- Tärkeimmät uratyypin luokittelun kriteerit: pääasiallisen toiminnan luonne, esim. vakituinen tai määräaikainen kokopäivätyö, yrittäjä, perhevapaa ym.; miten pitkään kyseinen toiminta on kestänyt; toimenkuva/asema, esim. johtotaso, keskijohto, asiantuntija, opetustehtävät, suoritustason tehtävät, yrittäjä; työllisyysjaksojen määrät, työttömyysjaksot, siirtymät työvoiman ulkopuolelle, koulutuksen vastaavuus

Tutkimusaineisto ja analyysi

- *Valmistuneiden uralla etenemisen esteitä* käsittelevä osio. Osio koostui 17 väittämästä, joiden avulla tutkinnon suorittaneet arvioivat uralla etenemistään mahdollisesti vaikeuttaneita tekijöitä. Väitteisiin pyydettiin vastaamaan viisiportaisella Likert-asteikolla sen mukaan olivatko ne vastaajien mielestä vaikeuttaneet uralla etenemistä (asteikko 1=ei lainkaan,...5=erittäin paljon). Väittämien yhteydessä annettiin mahdollisuus vastata myös avoimeen kenttään.
- *Analyysi*: prosenttijakaumat, keskiarvot ja pääkomponenttianalyysi. Avoimen kentän vastaukset luokiteltiin pääkomponenttianalyysissä löydettyjen kategorioiden alle. Loput vastauksista luokiteltiin aineistolähtöisesti.
- *Valmistuneiden työurakokemuksia* käsittelevä osio. Työurakokemukset käsittivät tyytyväisyyden urakehitykseen, palkan sekä urasuunnitelmat ja -tavoitteet. Kysymykset sisälsivät Likert-asteikollisia kysymyksiä ja vaihtoehtokysymyksiä.
- *Analyysi*: prosenttijakaumat, keskiarvot, ristiintaulukointi ja khin neliö -testi(X^2), t-testi tai yksisuuntainen varianssianalyysi.

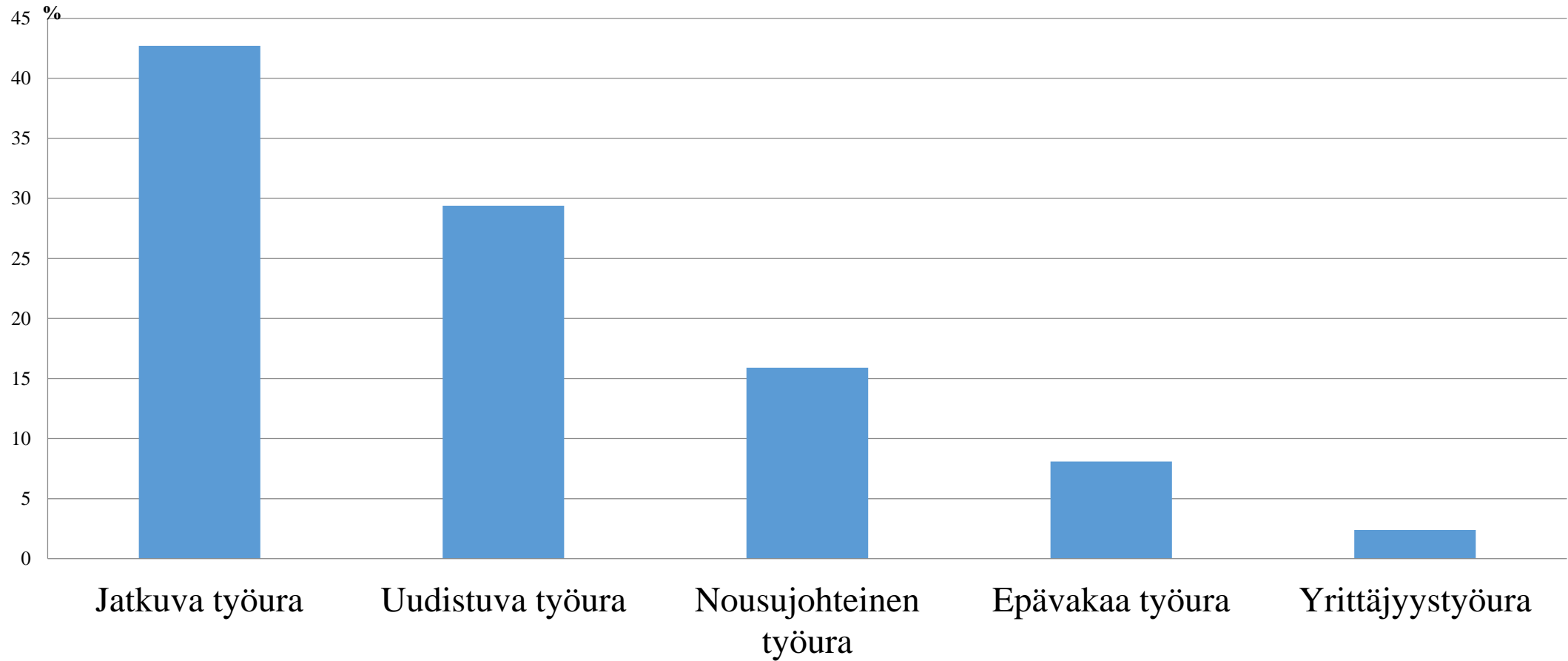
TUTKINNON SUORITTANEIDEN URATYYPIT

YAMK-tutkinnon suorittaneiden uratyypit ja niiden yleisyys

- Nousujohteinen työura 15,9 % (n=160)
- Uudistuva työura 29,4 % (n= 295)
  - a. Vakinaistamisura 9,8% (n=29)
  - b. Työsuhteen uusiminen/vaihtuminen 63,4 % (n=187)
  - c. Työsuhde heti valmistuessa 26,8 % (n=79)
- Yrittäjyystyöura 2,4 % (n=24)
- Jatkuva työura 42,7 % (n= 429)
- Epävaka työura 8,1 (n= 81)

- Työelämän ulkopuolella 1,5 % (n =15)

Uratyyppien yleisyys

Nousujohteinen työura

- Uralla eteneminen vertikaalisesti ylöspäin ja haastavampiin työtehtäviin
  - Vuoden sisällä valmistumisesta muodollinen työmarkkina-asema noussut
- Vahvistaa aiemmissä tutkimuksissa saatuja tuloksia, joiden perusteella ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaminen edistää uraa ja parantaa työmarkkina-asemaa
- YAMK -tutkinto lunastanut lupauksensa
  - Tutkintoa on markkinoitu hakijoille keinona siirtyä uralla eteenpäin ja haastavampiin asiantuntijatehtäviin

Uudistuva työura

- Saatu uusi työ tai määrä-aikainen työsuhde on vakinaistettu pian tutkinnon suorittamisen jälkeen
- Tutkinto ja hankittu asiantuntijuus ovat vahvistaneet valmistuneiden työllistettävyyttä ja varmistaneet uuden työn saamisen / työsuhteen vakinaistamisen
- Aiemmissä tutkimuksissa on tullut esille se, että YAMK -tutkinto on tuonut valmistuneille työpaikkakohtaista osaamista ja yleisiä valmiuksia työmarkkinoilla pärjäämiseen
- Esimerkki sosiaalisesta sopimuksesta (*social contract*) työntekijän ja työnantajan välillä: Työntekijät kehittävät osaamistaan vastaamaan työnantajan tarpeita ja työnantajat palkitsevat siitä esimerkiksi vakinaistamalla työsuhteen.

Yrittäjyystyöura

- Vain pieni osa valmistuneista yrittäjyysuralla, vaikka yrittäjyyden edistäminen on yksi AMK:n keskeisimpiä tehtäviä
- Toimitaan yrittäjänä ennen tai jälkeen tutkinnon suorittamisen
  - Tutkinto vahvistanut omaa yrittäjyyttä tai antanut rohkeutta yrittäjäksi ryhtymiseen
- Miten yrittäjyysopinnot on sisällytetty YAMK-koulutuksen opetussuunnitelmiin ja integroitu osaksi oppimisprosesseja? Palveleeko tutkinnon profiili paremmin työnantajan/työntekijän kuin yrittäjien tarpeita?
- Myös työelämän nopeat muutokset ja taloudelliset riskit voivat vaikuttaa halukkuuteen ryhtyä yrittäjän uralle. Ei välttämättä tiedon ja osaamisen puutetta, vaan realistinen käsitys esim. yrittäjyyden edellyttämästä kovasta työmäärästä.

Jatkuva työura

- Työurassa ei muutoksia valmistumisen jälkeen, samassa työssä edelleen
- Tyytyväisyys nykyiseen työhön (84% tyytyväisiä nykyiseen työhön, eivät olleet kiinnostuneita vaihtamaan työtä) mutta myös koettu esteitä uralla etenemisessä ja liikkuvuudessa
- YAMK-tutkinto todentaa jo aiemmin hankitun työkokemuksen ja osaamisen
  - Vaikeampi kyseenalaistaa tietyn aseman työelämässä saavuttaneen osaamista, kun tutkinnolla voi osoittaa virallisen pätevyyden.
  - Auttaa pitämään kiinni työpaikasta (jos työpaikalla on ollut irtisanomisia yms.)
- Kun valmistuneet pysyvät saman työnantajan palveluksessa, tutkinto lunastaa lupauksensa myös kehittää työelämää, ei pelkästään opiskelijoiden osaamista
- Kuvastaa hyvin osaamistarpeiden muutoksia muuttuvassa työympäristössä. Vaikka uratyyppejä pysyy, niin osaaminen saattaa paljon kehittyä, koska työn muutokset sitä edellyttävät.

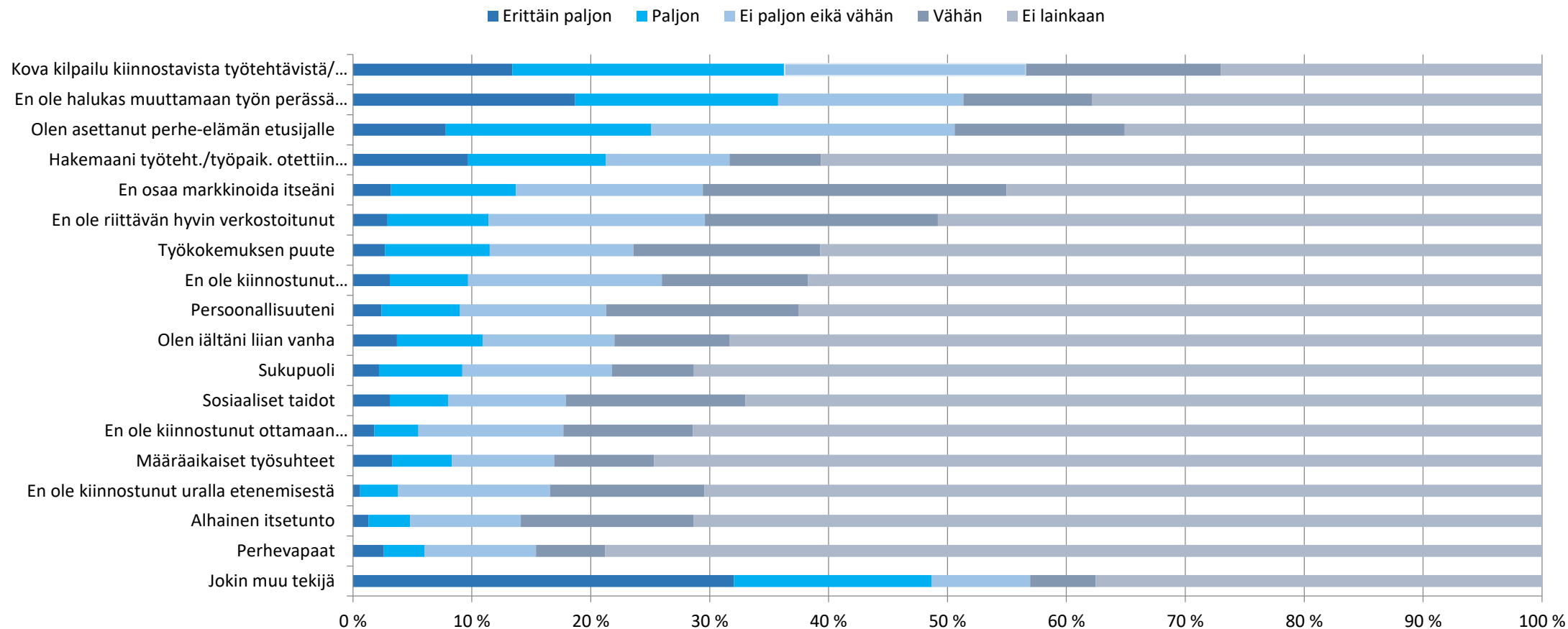
Epävakaata työura

- Ura koostuu lyhyistä ja hyvin erilaisista työsuhteista
  - YAMK-tutkinnon vaikutukset epäselvimmin nähtävissä
- Näkyy vahvasti työn prekarisaatio: pätkätyöläisyys, työaikojen epämääräisyys, huono ennustettavuus, työehtojen huonontuminen yms.
- Valmistuneista myös epävakaalla työuralla olevat ovat kuitenkin pääosin tyytyväisiä uraansa
  - Ehkä totuttu muuttuneeseen työelämään ja työsuhteiden määräaikaaisuuteen?

TUTKINNON SUORITTANEIDEN URALLA ETENEMISTÄ VAIKEUTTANEET TEKIJÄT

Uralla etenemistä vaikeuttaneet tekijät

väittämäkohtainen tarkastelu %

Uralla etenemistä vaikeuttaneet tekijät

faktorit ja niistä muodostetut summamuuttujat

Summamuuttujat	Summamuuttujaan sisältyvät / faktoreilla latautuneet väittämät
F1) Henkilökohtaiset ominaisuudet ja verkostoitumis-edellytykset ($\alpha=.81$)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sosiaaliset taidot (.84) 2. Persoonallisuuteni (.81) 3. En osaa markkinoida itseäni (.66) 4. Alhainen itsetunto (.64) 5. En ole riittävän hyvin verkostoitunut (.56)
F2) Kilpailutekijät ($\alpha=.69$)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hakemaani työtehtävään/työpaikkaan otettiin maisterin tutkinnon suorittanut (.76) 2. Kova kilpailu kiinnostavista työtehtävistä/työpaikoista (.68) 3. Olen iältäni liian vanha (.60) 4. Sukupuoli (.60) 5. Työkokemuksen puute (.45)
F3) Ei-kiinnostus vaativampiin työtehtäviin ($\alpha=.79$)	<ol style="list-style-type: none"> 1. En ole kiinnostunut ottamaan lisää vastuuta (.85) 2. En ole kiinnostunut johto- tai esimiestehtävistä (.82) 3. En ole kiinnostunut uralla etenemisestä (.74)
F4) Perhe- ja asuinpaikkatekijät ($\alpha=.60$)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Olen asettanut perhe-elämän etusijalle (.82) 2. En ole halukas muuttamaan työn perässä toiselle paikkakunnalle (.75) 3. Perhevapaat (äitiys-, isyys-, vanhempain- ja/tai hoitovapaa) (.55)

Uralla etenemistä vaikeuttaneet tekijät

summamuuttujien keskiarvot

- Perhe- ja asuinpaikkatekijät (ka 2,1, kh 1.10)
- Kilpailutekijät (ka 1,71, kh .893)
- Henkilökohtaiset ominaisuudet ja verkostoitumisedellytykset
(ka 1,51, kh .820)
- Ei kiinnostunut vaativammista työtehtävistä (ka 1,49, kh .873)

Uralla etenemistä vaikeuttaneet tekijät

avointen vastausten luokittelu (f, %)

Mainittu uralla etenemistä vaikeuttava muu tekijä	f	%
1. Kilpailutekijät	85	55,2
Avoimna olevien koulutusta vastaavien ja kiinnostavien työtehtävien vähyys	37	24,0
Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon heikko tunnettuus ja/tai arvostus	24	15,6
Työkokemuksen kapea-alaisuus ja esimieskokemuksen puute	7	4,5
Tutkinnon suorittamisen jälkeisiin opintoihin keskittyminen	5	3,3
Sosiaali- ja terveysalan kelpoisuusehdot: työtehtävään edellytetty pätevyys	4	2,6
Ikä – liian vanha tai liian nuori	4	2,6
Ei toivottu ulkomaalaistaustaisuus	4	2,6
2. Henkilökohtaiset ominaisuudet ja verkostoitumisedellytykset	10	6,5
Odotetut työntekijän ominaisuudet ja taidot (esim. sitoutuneisuus, kieli- ja tekniset taidot)	10	6,5
3. Ei-kiinnostus vaativampiin työtehtäviin	25	16,2
Tyytyväisyys nykyiseen työhön	25	16,2
4. Organisaation johtaminen ja esimiestyö	34	22,0
Organisaatiossa olevat heikot etenemismahdollisuudet	15	9,7
Organisaation suosima ”hyvä veli -järjestelmä”	11	7,1
Esimiehen kyvyttömyys hyödyntää työntekijöiden osaamista	8	5,2
Mainintoja yhteensä	154	100

Perhe- ja asuinpaikkatekijät

- Kuvaavat perhe-elämän asettamista uran kannalta etusijalle ja haluttomuutta muuttaa työn perässä toiselle paikkakunnalle, myös perhevapaiden pitäminen sisältyy tähän.
- Kotiseutu-uskollisuus; jo YAMK-tutkinnon suorittamiseen vaikuttanut oppilaitoksen läheinen sijainti, opinnot suoritettu työn ja perhe-elämän ohessa, ja valmistumisen jälkeen toiveena jatkaa työuraa omalla paikkakunnalla.
- Perhevapaiden aikaisia katkoksia ei yleisesti pidetty esteenä työuralla etenemiselle. YAMK-tutkinnon suorittaneilla on useimmiten työ, johon palata perhevapaan jälkeen. Vastaajien keski-ikä oli 43 vuotta eivätkä perhevapaat olleet monen kohdalla ajankohtaisia valmistumisen jälkeistä työuraa tarkasteltaessa.

Kilpailutekijät

- Kuvaavat maisterin tutkinnon suorittaneen valintaa haettuun työtehtävään/työpaikkaan sekä kilpailun kovuutta työtehtäviä haettaessa sekä ominaisuuksia, joilla on merkitystä työtehtäviä täytettäessä ja jotka heikentävät tutkinnon suorittaneiden kilpailuasemaa; esim. ikä, sukupuoli ja työkokemus.
- Kova kilpailu kiinnostavista työtehtävistä tai työpaikoista.
- Avoinna olevien koulutusta vastaavien ja kiinnostavien työtehtävien vähyys yleensä ja erityisesti omalla asuinpaikkakunnalla. ”*Monipuolisia työtehtäviä ei ole tarjolla, joissa olisi palkka ja työtehtävien vaativuus tasapainoisessa suhteessa toisiinsa (501, N, S)*”
- Omassa työpaikassa tarjolla hyvin vähän, jos ollenkaan etenemismahdollisuuksia. ”*Organisaatorakenne, heikot urakehitysmahdollisuudet (209, N, S)*”, ”*Asiantuntijan on vaikea edetä yrityksessä. Ei ole etenemispolkua (1028, M, T)*”.
- Haluttuun työtehtävään tai työpaikkaan oli otettu yliopistollisen maisteritutkinnon suorittanut. ”*Esimiehen tietämättömyys ja halu palkata maistereita (408, N, S)*”
- Tietynlaisen työkokemuksen vaade, ikä (ikäntynyt vs. liian nuori), etninen tausta.

Henkilökohtaiset ominaisuudet ja verkostoitumisedellytykset

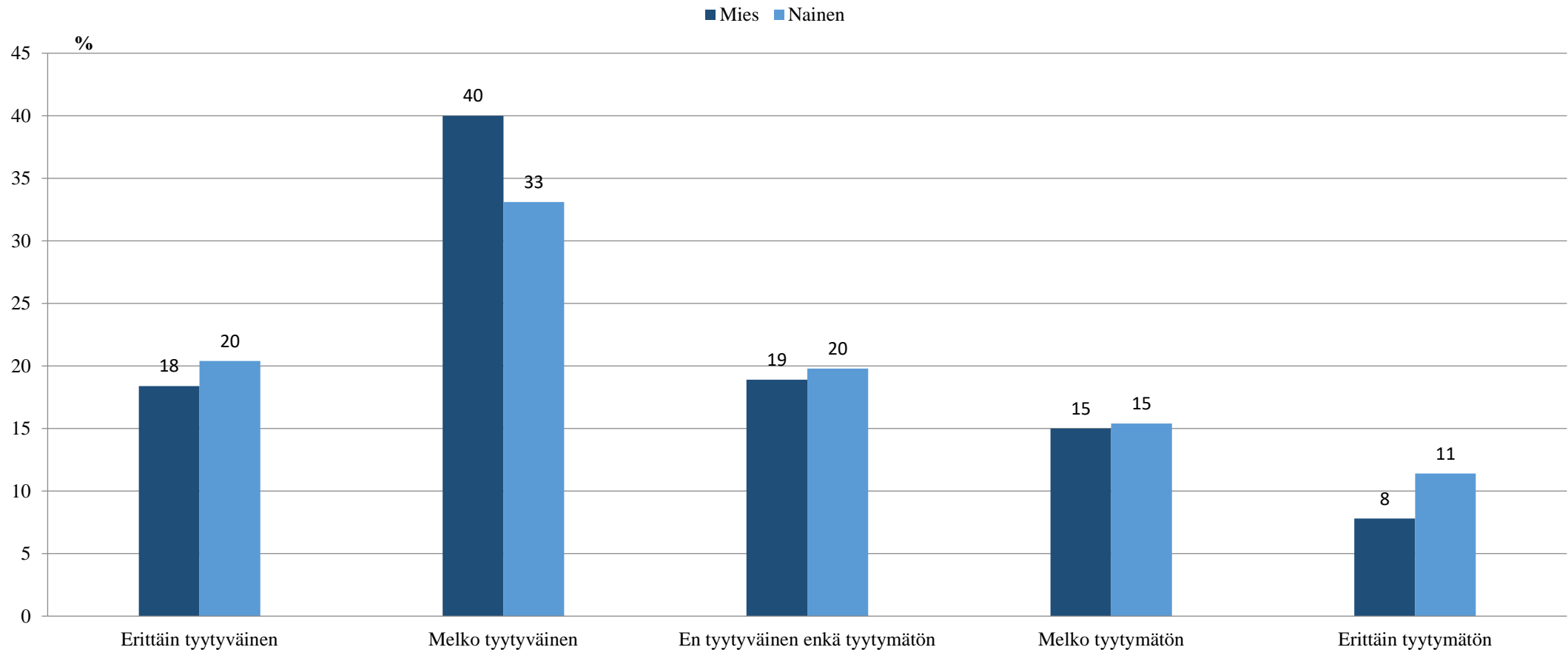
- Käsittävät tutkinnon suorittaneen sosiaaliset taidot, persoonallisuuden, markkinointitaidot, kokemuksen itsetunnosta ja siitä, miten on verkostoitunut työmahdollisuuksien saannin kannalta.
- Vain harva koki, että henkilökohtaiset ominaisuudet ja verkostoitumisedellytykset hankaloittavat urakehitystä. Olivat ne kuitenkin olemassa olevia esteitä.
- Esim. 85 % arvioi: alhainen itsetunto ei vaikeuttanut lainkaan tai vaikeutti vain vähän urakehitystä. Useimmilla oli jo paljon työkokemusta, mikä vahvisti ammatillista itsetuntoa.
- Esimiehet eivät hyödyntäneet työntekijöidensä osaamista. ”*Firmassamme ei nähdä eri ihmisten erikoisosaamista vahvuutena, jota kannattaisi hyödyntää, henkilöstöpolitiikka ei toimi eikä yksittäisten työntekijöiden koulutuksesta olla kiinnostuneita* (818, N, S)”
- Työpaikoilla vallitsevat ”hyvä veli” -järjestelmät; työtehtävät jaettiin organisaation sisältä tutuille henkilöille tai esimiehen suosiossa oleville. ”*En ole mielistelevää tyyppiä ja organisaatiossa vallitsee hyvä veli -järjestelmä* (703, M, T)”

Ei kiinnostunut vaativammista työtehtävistä

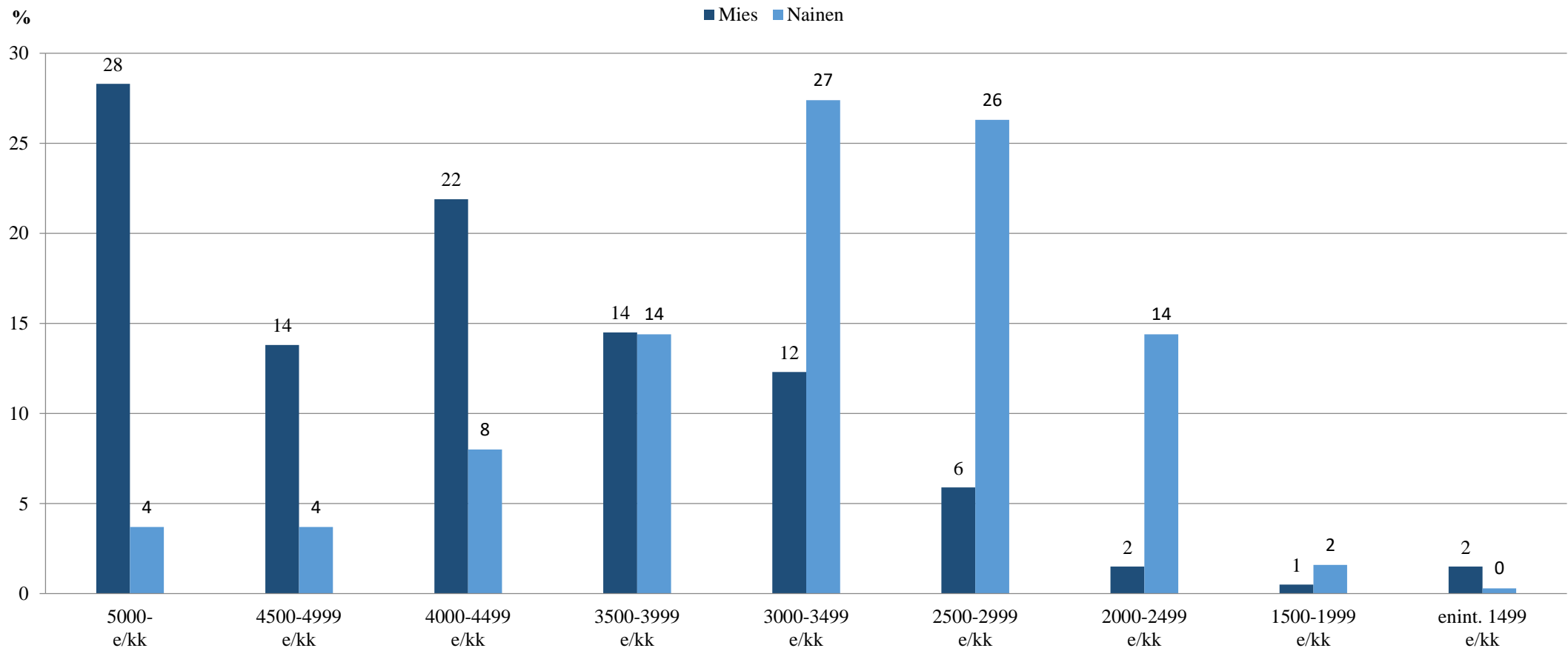
- Käsittää tutkinnon suorittaneen ei halua ottaa työtehtävissä enempää vastuuta ja asennoitumista niin, että uralla eteneminen ei ole itselle tärkeää ja että johto- tai esimiestehtävät eivät kiinnosta.
- Kiinnostuksen puute vaativampiin työtehtäviin vaikeutti uralla etenemistä vähiten.
- ”*Järjestelmät vaihtuneet, tehtävät vaihdelleet, olleet haasteellisia ja mielenkiintoisia, ei ole ollut tarvetta hakea muita työpaikkoja (731, N, L)*”, ”*Nyt on hyvä ja mielenkiintoinen työ, voisin vaihtaa vain parempaan (146, M, T)*”.
- Vähäinen kiinnostus siirtyä vaativampiin työtehtäviin osoittaa tyytyväisyyttä nykyisiin työtehtäviin; jos oma työnkuva on jo riittävän korkeatasoinen suhteessa hankittuun koulutukseen, ei ole tarvetta siirtyä entistä vaativampiin töihin.
- Osalla urasiirtymä vaativampiin tehtäviin oli jo mahdollisesti tapahtunut ennen kyselyyn vastaamista ja siksi ei juuri vastaushetkellä ollut kiinnostusta ottaa nykyistä enempää vastuuta ja edetä uralla.
- Osalle urakehitys ei tarkoita työpaikan vaihdoksia tai nousujohteista uraa; YAMK-tutkinto suoritetaan kehittääkseen itseään ja omaa osaamista.

TUTKINNON SUORITTANEIDEN URAKOKEMUKSET JA TYYTYVÄISYYS URALLA ETENEMISEEN

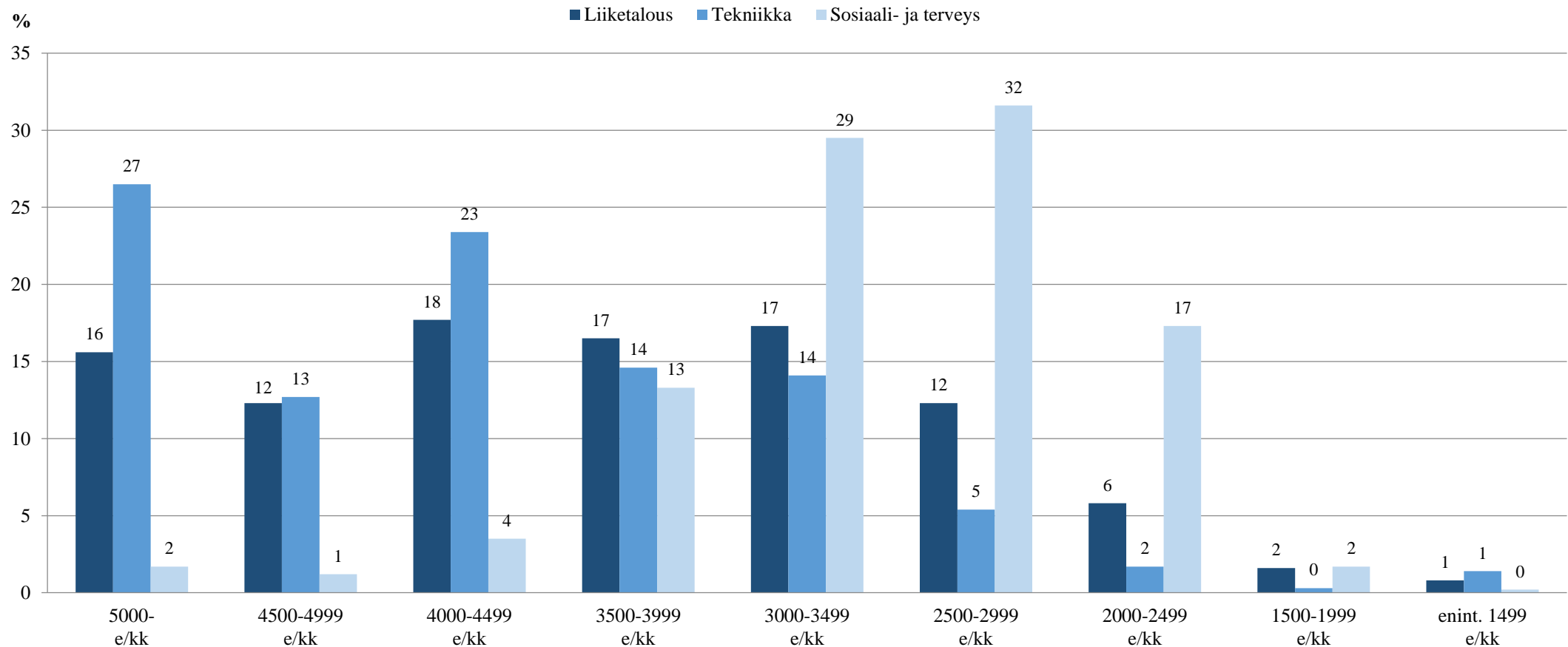
Tyytyväisyys urakehitykseen YAMK-tutkinnon suorittamisen jälkeen sukupuolittain (%)

Tutkinnon suorittaneiden bruttopalkka sukupuolittain (%)

Tutkinnon suorittaneiden bruttopalkka koulutusaloittain (%)

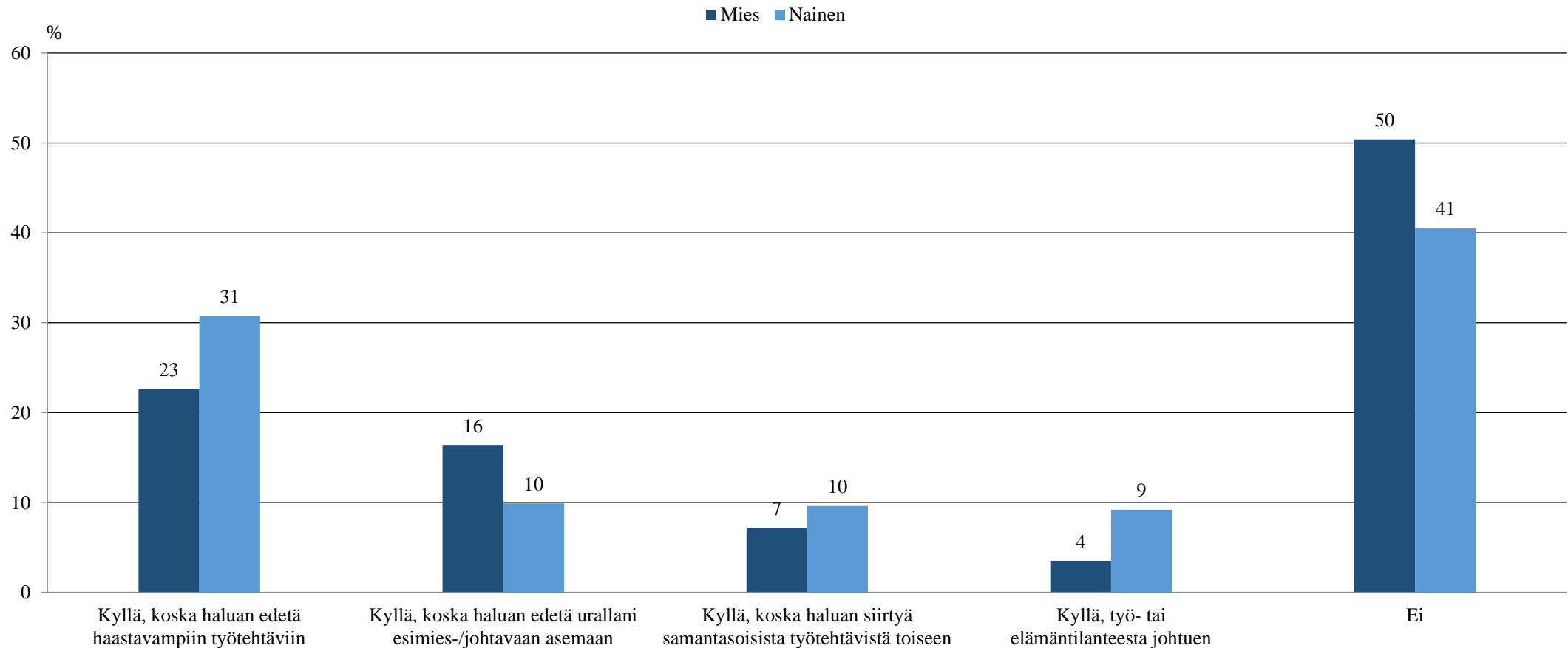

Urasuunnitelmat

- Valmistuneista yli puolet (55,7 %) aikoi lähitulevaisuudessa vaihtaa työpaikkaa tai hakeutua uusiin työtehtäviin; naiset olivat vaihtoaikeissa miehiä useammin.
- Lähes 45 % tutkinnon suorittaneista ei ollut aikeissa vaihtaa työpaikkaa tai hakeutua uusiin työtehtäviin; tyytyväisyys nykyiseen työpaikkaan tai työtehtävään.

Aikomus lähitulevaisuudessa vaihtaa työpaikkaa tai hakeutua uusiin työtehtäviin sukupuolittain (%)

Tyytyväisyys uralla etenemiseen

- Tyytyväisimpiä uralla etenemiseensä olivat ne tutkinnon suorittaneet, joilla ei ollut aikeita vaihtaa työpaikkaa tai työtehtävää lähitulevaisuudessa.
- Tutkinnon suorittaneista, joiden aikeena oli vaihtaa työpaikkaa edetäkseen urallaan esimies- tai johtavaan asemaan tai haastavampiin työtehtäviin, noin puolet oli melko tai erittäin tyytymättömiä uralla etenemiseensä.
- Tyytyväisiä nykyiseen työn sisältöön tai nykyiseen tehtävatasoon; miehet naisia tyytyväisempiä. Mitä tyytyväisempiä sisältöön/tasoon, sitä tyytyväisempiä uralla etenemiseen.
- Tyytyväisyys uralla etenemiseen YAMK-tutkinnon suorittamisen jälkeen kasvoi positiivisessa suhteessa vastaajien ansioihin
- Aikeissa ryhtyä yrittäjäksi vain 8 %; miehet naisia enemmän aikeissa ryhtyä yrittäjäksi. Myös sitä todennäköisemmin valmistuneet olivat aikeissa ryhtyä yrittäjäksi, mitä tyytymättömmimpiä he olivat urakehitykseensä.

Pohdinta

- Näin laajalle aineistolle systemaattista uramallinnusta (uratyypit) ei ole tehty Suomessa eikä kansainvälisesti
- Kehitetty uratutkimuksen metodipuolta
- Edustavuus; ketkä jättäneet vastaamatta kyselyyn? Todennäköisesti vastaamatta jättäneet sijoittuvat kaikkiin uratyyppeihin
- Uratyypittely mahdollistaa vertailuasetelmat esim. maistereihin ja kansainvälisesti vastaaviin koulutuksiin
- Jatkoanalyysissä tarkoituksena alakohtaisesti tarkentaa uratyyppejä sekä uraesteitä
- Uraohjaukseen tiekartta → Auttaa paikantamaan tutkinnon suorittaneiden uraväyliä ja -mahdollisuuksia

Pohdinta

- Uraesteiden osalta kotiseutu-uskollisuus ja perheen asettaminen etusijalle eivät välttämättä ongelmallisia; tyytyväisyys työhön.
- Tutkinnon kilpailukyvyn vahvistaminen suhteessa maistereihin.
- Esteiden poistaminen yhdenvertaisten ja syrjinnältä vapaiden työmarkkinoiden luomiseen.
- Kuinka edistää aluelähtöisesti mahdollisuuksia tutkinnon suorittaneiden uralla etenemiseen?
- Verkostoitumisedellytykset ja yhteistyö; entä uudenlaiset työpaikkojen sisäiset uralla etenemisen mahdollisuudet? Miten edistää piilossa olevien ylemmän tason tehtäväkenttien löytymistä tai sellaisten rakentamista? → Luomalla lisää korkean tason työpaikkoja yhä kasvavalle määrälle YAMK-tutkinnon suorittaneita

Pohdinta

- Koetut urakokemukset olivat yhteydessä siihen, miten tyytyväisiä valmistuneet olivat uransa kehittymiseen —> Valmistuneet olivat sitä tyytyväisempiä mitä korkeampi tulotaso heillä oli ja mitä enemmän oma ura ja työtehtävät vastasivat itselle asetettuja tavoitteita ja toivottuja uran sisältöjä.
- Tulokset vahvistavat sitä, että miehet hyötyvät korkeakoulutuksesta naisia enemmän suurempina palkkatuloina sekä myös sitä, että erityisesti koulutusala määrittää ja eriyttää voimakkaasti korkeakoulututkinnon suorittaneiden palkkatasoa.

Korkeakoulusta valmistuneiden työllistettävyys ja sosiaalinen positioituminen työmarkkinoille (*HighEmploy*)

- Hankkeessa selvitetään, miten alemmilla ja ylemmillä tutkinnoilla korkeakouluista valmistuneet työllistyvät ja asemoituvat työmarkkinoilla
<https://www.utu.fi/fi/yliopisto/kasvatustieteiden-tiedekunta/kasvatustieteiden-laitos/CELE/tutkimusprojektit>
- Tutkimus tuottaa tietoa erilaisten korkeakoulututkintojen suhteellisesta arvosta ja korkeakoulusta eri aloilta valmistuneiden sosiaalisesta valikoitumisesta työmarkkinoilla.
- Tutkimus toteutetaan Itä-Suomen ja Turun yliopiston yhteisenä konsortiona vuosina 2018-2022. Hankkeen rahoittajana on Suomen Akatemia.

Korkeakoulututkinnot työmarkkina-arvon mukaan

- Tutkimustehtävä: Järjestää suomalaiset korkeakoulututkinnot (alemmat ja ylemmät) tutkintojen työmarkkina-arvon mukaan
- Rekisteriin perustuva 5% otos 25-45-vuotiaista suomalaisista vuosina 2010-2012, joka on rajattu tässä tutkimuksessa korkeakoulutettuihin
- Työmarkkina-arvon indikaattoreina muuttujat, jotka mittaavat työllisyyttä, sosioekonomista asemaa ja palkkaa
- Tuloksia:

Yleensä ottaen ylempi korkeakoulututkinto tarjoaa selvästi paremman työmarkkina-arvon kuin alempi korkeakoulututkinto

YAMK-tutkinnoista erityisesti tekniikan ala sekä myös liiketalouden ala pärjäsivät hyvin (TOP 5). Etenkin tekniikan ala pärjäsi lähes yhtä hyvin kuin yliopiston maisteritason vastaava ala.

- Lisää tietoa tulossa: Aro, M., Isopahkala-Bouret, U. & Ojala, K. (arvioitavana) Labour market value of higher education degrees. Comparing academic and professionally oriented universities in Finland. Scandinavian journal of educational research.

Tutkimuksen julkaisuja:

- Ojala, K., Isopahkala-Bouret, U. & Varhelahti, M. (arvioitavana) Mid career trajectories after graduation with professionally oriented Master's degree. Journal of education and work.
- Ojala, K. & Isopahkala-Bouret, U. 2019. Kova kilpailu ja kotiseutu-uskollisuus YAMK-tutkinnon suorittaneiden uralla etenemisen jarruina. Teoksessa H. Nori, H. Laalo & R. Rinne (toim.) Kohti oppimisyhteiskuntaa – Koulutuspolitiikan uusi suunta ja korkeakoulutuksen muuttuva maisema. Juhlakirja professori Arto Jauhiaisen täyttäessä 60 vuotta 5.4.2019. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja A:217, 219-245.
- Ojala, K. (arvioitavana) YAMK-tutkinnon suorittaneiden urakokemukset ja tyytyväisyys uralla etenemiseen – Tyytyväisyys uraan kasvaa palkan parantuessa. Työelämän tutkimus.
- Ojala, K., Isopahkala-Bouret, U. & Haltia, N. 2018. Osaaminen ja kilpailukyky YAMK-tutkinnon suorittaneiden suhteellisen työmarkkina-aseman määrittäjänä. Aikuiskasvatus (4), 291-303.
- Aro, M., Isopahkala-Bouret, U. & Ojala, K. (arvioitavana) Labour market value of higher education degrees. Comparing academic and professionally oriented universities in Finland. Scandinavian journal of educational research.

Kútos